

آموزش فلسفه اسلامی

علامه رضا رحمانی

انتشارات دانشیاران ایران

سرشناسه	: رحمانی، غلامرضا، ۱۳۴۳ -
عنوان و نام پدیدآور	: آموزش فلسفه‌ی اسلامی / غلامرضا رحمانی.
مشخصات نشر	: تهران: دانشیاران ایران، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری	: ۲۵۸ ص.
شابک	: 978-600-8118-27-5
وضعیت فهرست نویسی	: فیا
ادداشت	: کتابنامه.
موضوع	: فلسفه اسلامی
رده ی رگر	: BBR۱۴/۲۶۸ ۱۳۹۴
ر بندی، ریی	: ۱۸۹/۱
شماره کات سی	: ۴۰۵۸۴۱۱
ملی	

شناسنامه کتاب

نام کتاب: آموزش فلسفه ی اسلامی
 مؤلف: غلامرضا رحمانی
 مدیریت انتشارات: روح الله گلستانی
 ناشر: انتشارات دانشیاران ایران
 شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۱۱۸-۲۷-۵
 چاپ و صحافی: پرستش
 قیمت: ۱۰۵۰۰ تومان
 نوبت چاپ: ۱۳۹۴/اول
 شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

مرکز پخش:

تهران، میدان بهارستان، خیابان ایران، کوچه کبریتچی، کوچه رفاه، پلاک ۲

همراه: ۰۹۱۲۱۳۸۳۷۱۸ : تلفن: ۳۳۵۵۶۵۷۱، ۳۶۸۳۱۵۲۵

فروشگاه اینترنتی کتاب پایابوک: www.payabook.com

فهرست مطالب

۹	مقدمه.....
۱۳	بخش اول: هستی و نیستی.....
۱۵	فصل اول: بداهت مفهوم وجود.....
۱۷	فصل دوم: اصالت وجود.....
۲۰	فصل سوم: اشتراک معنوی وجود.....
۲۴	فصل چهارم: زیادت وجود بر ماهیت.....
۲۷	فصل پنجم: تشکیک حقیقت وجود.....
۳۱	فصل ششم: وجود ذهنی.....
۳۴	فصل هفتم: وجود و عدم مطلق و مقید.....
۳۷	فصل هشتم: بساطت وجود.....
۳۹	فصل نهم: کثرت وجود.....

فصل دهم: استحاله ثبوت معدوم.....	۴۳
فصل یازدهم: عدم تمایز و علیّت در اعدام.....	۴۶
فصل دوازدهم: استحاله إعاده معدوم.....	۴۹
بخش دوم: جعل و اقسام آن.....	۵۳
فصل اول: تعریف و تقسیم جعل.....	۵۵
فصل دوم: متعلّق جعل.....	۵۹
بخش سوم: وجود مستقل و رابط.....	۶۳
فصل اول: تقسیم وجود بر اساس امکان ماهوی.....	۶۵
فصل دوم: تقسیم وجود بر اساس امکان ففقی.....	۶۹
بخش چهارم: در جرات ثلاث.....	۷۱
فصل اول: کیفیت تحجین و وجه انحصار مواد ثلاث.....	۷۳
فصل دوم: تقسیم مواد ثلاث.....	۷۶
فصل سوم: معانی امکان.....	۸۰
فصل چهارم: عروض امکان.....	۸۴
فصل پنجم: لاقتضائیت امکان.....	۸۶
فصل ششم: احتفاف امکان.....	۸۸
فصل هفتم: احتیاج امکان.....	۹۰
فصل هشتم: تقسیم و تبیین اولویّت.....	۹۴
بخش پنجم: ماهیّت و لواحق آن.....	۹۹
فصل اول: چیستی ماهیّت.....	۱۰۱
فصل دوم: اعتبارات ماهیّت.....	۱۰۳
فصل سوم: اجزای ماهیّت.....	۱۰۶
فصل چهارم: تشخّص و تمیّز ماهیّت.....	۱۱۲
بخش ششم: حدوث و قدّم.....	۱۱۶
فصل اول: تقسیم حدوث و قدّم.....	۱۱۸

۱۲۲.....	فصل دوم: مرجح حدوث عالم
۱۲۴.....	فصل سوم: تقسیم سبق، لحوق و معیت
۱۳۲.....	بخش هفتم: قوه و فعل
۱۳۴.....	فصل اول: معانی قوه
۱۳۷.....	فصل دوم: تقدم قوه و فعل
۱۴۰.....	بخش هشتم: وحدت و کثرت
۱۴۲.....	فصل اول: مفهوم و مصداق وحدت و کثرت
۱۴۶.....	فصل دوم: تعریف و تدریس حمل
۱۵۱.....	فصل سوم: تبیین اقسام تقابل
۱۵۸.....	فصل چهارم: تقابل بین وحدت و کثرت
۱۶۱.....	بخش نهم: جوهر و عرض
۱۶۳.....	فصل اول: تبیین جوهر
۱۶۵.....	فصل دوم: تبیین عرض
۱۶۷.....	فصل سوم: تبیین مقوله کم
۱۷۱.....	فصل چهارم: تبیین مقوله کیف
۱۷۶.....	فصل پنجم: تبیین مقوله ملک
۱۷۸.....	فصل ششم: تبیین مقوله وضع
۱۸۰.....	فصل هفتم: تبیین مقوله متی
۱۸۱.....	فصل هشتم: تبیین مقوله آین
۱۸۳.....	فصل نهم: تبیین مقوله های آن یفعل و آن ینفعل
۱۸۵.....	فصل دهم: تبیین مقوله اضافه
۱۸۷.....	بخش دهم: علت و معلول
۱۸۹.....	فصل اول: تعریف و تقسیم علت
۱۹۲.....	فصل دوم: علت فاعلی
۱۹۵.....	فصل سوم: علت غایی

فصل چهارم: علت صوری	۲۰۰
فصل پنجم: علت مادی	۲۰۳
فصل ششم: استحاله صدور کثیر از واحد	۲۰۵
فصل هفتم: استحاله صدور واحد از کثیر	۲۰۷
فصل هشتم: تبیین استحاله دور	۲۰۹
فصل نهم: تبیین استحاله تسلسل	۲۱۲
فصل دهم: واجب الوجود بالذات	۲۱۵
فصل یازدهم: اثبات ذات واجب الوجود	۲۱۷
فصل دهم: اثبات توحید ذات	۲۲۲
فصل سیزدهم: اثبات توحید ربوبیت	۲۲۴
فصل چهارم: اثبات بساطت واجب الوجود	۲۲۶
فصل پنجم: صفات واجب الوجود بالذات	۲۲۸
فصل ششم: علم واجب الوجود بالذات	۲۳۲
فصل هفتم: قدرت واجب الوجود بالذات	۲۴۲
فصل هشتم: اختیار واجب الوجود بالذات	۲۴۴
فصل نهم: اراده واجب الوجود بالذات	۲۴۷
فصل دهم: حیات واجب الوجود بالذات	۲۴۹
فصل یازدهم: سمع و بصر واجب الوجود بالذات	۲۵۱
فصل دوازدهم: کلام واجب الوجود بالذات	۲۵۳
فهرست منابع	۲۵۶

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مقدمه

فلسفه به نظری و عملی تقسیم می‌شود. در فلسفه نظری علم از آن جهت که علم است مورد پژوهش قرار گرفته و در فلسفه عملی علم صرفاً از آن جهت که غایت عملی بر آن مترتب می‌گردد، طلب می‌شود.

فلسفه نظری به سه قسم به الهیات یا فلسفه اُولی، ریاضیات یا فلسفه وُسْطی و طبیعیات یا فلسفه سُفلی تقسیم می‌شود، فلسفه اُولی «موجود بما هو موجود» و سوارض، متعلقات و لواحق آن را مورد بحث قرار می‌دهد، فلسفه وُسْطی اشیاء و امور ناشی از حرکت که در ماده‌اند را مورد بررسی قرار می‌دهد و فلسفه سُفلی به مطالعه و بررسی اشیای متحرک و مادی می‌پردازد.

فلسفه عملی نیز به سه شاخه اخلاق، تدبیر منزل و سیاست مُدُن تقسیم می‌شود، زیرا نفس عمل یا مربوط به خود فرد است یا مربوط به افراد یک خانواده و یا مربوط به افراد

یک جامعه می‌باشد.

اموری که مربوط به خود فرد یعنی دفع رذایل اخلاقی و کسب فضایل اخلاقی می‌باشد، علم اخلاق نامیده می‌شود. اموری که مربوط به یک خانواده، شوهر، زن، فرزند، تربیت و اقتصاد باشد، علم تدبیر منزل و اموری که مربوط به جامعه، حکومت و حاکم می‌باشد، علم سیاست (مدن) نامیده می‌شود.

بدین ترتیب فلسفه در تقسیم اول به فلسفه نظری و فلسفه عملی و در تقسیم دوم فلسفه نظری به فلسفه اولی یا الهیات، فلسفه وسطی یا ریاضیات و فلسفه سُفلی یا طبیعیات و فلسفه جمعی نیز به اخلاق، تدبیر منزل و سیاست مُدُن، در تقسیم سوم فلسفه اولی به الهیات بالمعنی الاء و الهیات بالمعنی الاخص، سرانجام فلسفه وسطی به حساب، هندسه، موسیقی و هیت و فلسفه سُفلی به سماع طبیعی، عنصریات و فلکیات تقسیم می‌شود.

فلسفه طبیعی جسم را از آن جهت که در معرض حرکت قرار می‌گیرد مورد پژوهش قرار می‌دهد پس قلمرو تحقیق علوم طبیعی عوارض لواحق و خواص جسم است و هرگز قادر نیست در باره «موجود بما هو موجود» به تحقیق بپردازد زیرا فلسفه طبیعی به بخشی از موجود می‌پردازد و مسلّم است که بخشی از موجود، موجود مقید است نه «موجود بما هو موجود» که مطلق می‌باشد.

ریاضیات نیز نمی‌تواند به بررسی درباره «موجود بما هو موجود» بپردازد زیرا موضوع علوم ریاضی موجود مقید است و ریاضیات به بررسی عوارض آن می‌پردازد.

بخش‌های سه گانه فلسفه عملی یعنی اخلاق، تدبیر منزل و سیاست مُدُن نیز دارای موضوعاتی خاص می‌باشند نه موضوع عامی که موضوعی عامتر از آن یافت نشود، زیرا موضوع اخلاق؛ فرد و رذایل و فضایل نفسانی اوست و موضوع تدبیر منزل؛ افراد یک خانواده و حالات آنهاست و موضوع سیاست؛ جامعه، افراد و احوال آنهاست، پس

موضوعات علوم عملی نیز خاص و مقیدند نه عام و مطلق، از این رو موضوع چنین علمی هرگز نمی‌تواند «موجود بما هو موجود» باشد.

بدین ترتیب از میان شاخه‌های علوم فلسفی صرفاً فلسفه اُولی باقی می‌ماند پس «موجود بما هو موجود» موضوع فلسفه اُولی است از این رو در میان علوم فلسفی صرفاً فلسفه اُولی به بررسی «موجود بما هو موجود» و عوارض، خواص، احوال و متعلقات آن بما هو می‌پردازد.

۱. ر.ک. متافیزیک صص ۸۷-۹۴ و صص ۱۹۶-۱۹۳. / شرح عیون الحکمة ج ۲ صص ۱۶-۳ / الشفاء،